

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 160/03-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. novembra 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. S., bytom L. M., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., P., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 79/90, za účasti Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 79/90 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Liptovskom Mikuláši p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 79/90 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom Šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd v Liptovskom Mikuláši p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd v Liptovskom Mikuláši j e p o v i n n ý uhradiť J. S. do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom Osemtisíc sedemstodevät'desiat šesť slovenských korún) na účet advokáta JUDr. M. B., P.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 160/03 z 10. septembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. S., bytom L. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Liptovskom Mikuláši (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 79/90.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 21. mája 1990 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhal určenia hranice pozemku a zdržania sa zásahov do vlastníckeho práva.

Sťažovateľ uviedol, že od začiatku súdneho konania ubehlo už 12 rokov. Na prietahy v súdnom konaní sa sťažovateľ opakovane sťažoval na okresnom súde 23. apríla 1992, 24. novembra 1993, 8. decembra 1993, 26. februára 1994 a 29. januára 2003 a tiež aj na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky sťažnosťou z 26. februára 1994.

Keďže ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vydané rozhodnutie vo veci samej, sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a súčasne žiada, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 300 000 Sk.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním č. k. Spr. 1047/03-10 doručeným ústavnému súdu 21. októbra 2003, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vo veci sťažnosti J. S., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie bez zbytočných prietahov jeho veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 13 C 79/90 konštatujem, že konanie prebieha na tunajšom súde od 21. 5. 1990 doteraz. Okresný súd v Lipt. Mikuláši prvýkrát rozhodol medzitýmny rozsudkom dňa 3. 11. 1995 č. k. 7 C 79/90-151, pričom Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom 10 Co 1359/96-179 zo dňa 8. 5. 1996 tento medzitýmny rozsudok potvrdil. Súd vo veci ďalej konal a dňa 4. 6. 1997 č. k. 7 C 79/90-231 rozhodol konečným rozsudkom, ktorý bol v dôsledku podaného odvolania zrušený rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 29. 10. 1997 č. k. 7 Co 1263/97-274. Po doručení tohto rozsudku navrhovateľ J. S. doručil tunajšiemu súdu podnet na Ústavný súd SR zo dňa 4. 11. 1998 a listom zo dňa 23. 11. 1998 bolo toto podanie účastníka zaslané Ústavnému súdu SR, ktorý však podanie listom zo dňa 11. 12. 1998

Rvp 523/98 vrátil tunajšiemu súdu s odôvodnením, že ústavný súd nie je oprávnený konať a rozhodovať vo veciach na základe postúpenia veci všeobecným súdom.

Po ďalšom dokazovaní Okresný súd v Liptovskom Mikuláši druhýkrát rozhodol rozsudkom zo dňa 26. 10. 1999 č. k. 7 C 79/90-325, avšak aj tento rozsudok bol zrušený

Krajským súdom v Žiline dňa 24. 10. 2000 rozsudkom č. k. 7 Co 87/00-370. V dôvodoch tohto rozsudku krajský súd nariadil znalecky aktualizovať súčasný stav a konštatovať, či existujúca hranica medzi spornými parcelami je iná, ako evidentná hranica. Spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 12. 7. 2001, keď tunajšiemu súdu nebol spolu so spisom vrátený jeden pripojený spis bývalého Obvodného úradu, oddelenia životného prostredia v L. H.

Na výzvu súdu navrhovateľ dňa 17. 5. 2002 predložil otázky pre súdneho znalca, pričom znalecké dokazovanie bolo nariadené až uznesením zo dňa 16. 10. 2003.

Podľa vyjadrenia sudkyne JUDr. J. H., ktorej vec bola pridelená po odchode sudcu JUDr. P. H. z tunajšieho súdu (JUDr. P. H. odišiel pracovať na Okresný súd v Žiline dňa 11. 1. 2002), navrhovateľ žiadal, aby za súdneho znalca z odboru geodézie bola ustanovená osoba s pôsobiskom mimo obvod tunajšieho súdu a preto 31. 10. 2002 požiadala Krajský súd v Košiciach a v Prešove o oznámenie mien a adries znalcov z príslušného odboru. Požadované skutočnosti boli oznámené tunajšiemu súdu v decembri 2002 a sudkyňa v októbri 2003 zisťovala telefonicky meno znalca, ktorý by bol schopný vypracovať vo veci znalecký posudok. V tomto smere treba pripomenúť, že na tunajšom súde máme veľmi vážne problémy so znalcami z odboru geodézia a kartografia, nakoľko v zozname znalcov je zapísaný iba Ing. Sch., ktorý v skutočnosti už znalecké posudky nevypracováva a v danej veci by ho ani vypracovať nemohol, nakoľko podal pôvodný znalecký posudok z ktorého vychádzali zrušené rozsudky tunajšieho súdu.

Uznesením 7 C 79/90-417 zo dňa 16. 10. 2003 bolo nariadené znalecké dokazovanie Ústavom súdneho znalcstva v B., nakoľko sa jedná o veľmi komplikovaný problém a nebol zistený súdny znalec – fyzická osoba, ktorý by takýto posudok mohol vypracovať.

Z uvedeného vyplýva, že skutočne konanie na súde trvá dlhú dobu, ale jedná sa o skutkovo a právne veľmi náročnú vec. Rozhodovanie je komplikované medzitymným rozsudkom, keď právny názor sudcov okresného súdu, ktorí vo veci rozhodujú, je iný, ako názor odvolacieho súdu, vyslovený najmä v druhom zrušujúcom rozsudku – rozsudok Krajského súdu v Žiline 7 Co 87/00 zo dňa 24. 10. 2000.

Nakoľko z výzvy Ústavného súdu SR vyplýva, že ústavný súd dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, súhlasím s tým, aby Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci samej.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, vyjadrenia okresného súdu a zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania v prekúmanavanej veci od podania návrhu okresnému súdu do 21. októbra 2003, keď bol ústavnému súdu doručený spis okresného súdu sp. zn. 7 C 79/90.

Návrh sťažovateľa o určenie hranice pozemku a zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva bol okresnému súdu doručený 21. mája 1990. Okrem tohto návrhu sú v spise okresného súdu zdokumentované z hľadiska posudzovania, či došlo k porušeniu sťažovateľom namietaného základného práva, tieto podstatné úkony:

- Okresný súd vyžiadal písomné vyjadrenie k návrhu sťažovateľa od odporcov v 1. a 2. rade prípismi, ktoré im boli doručené 7. júna 1990.

- Dňa 18. júna 1990 doručil odporca v 1. rade okresnému súdu vyjadrenie k žalobnému návrhu spolu so zápisom vyhotoveným na Miestnom národnom výbore v P. „pri príležitosti prešetrenia sťažnosti J. S. na nesprávne vytýčenie pozemku“.

- Pojednávanie 10. júla 1990 bolo odročené „za účelom doplnenia dokazovania prejednaním veci na geodézii, ďalej ohliadkou na mieste samom a nariadením znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie“.

- Dňa 18. júla 1990 okresný súd vypracoval a následne doručil účastníkom konania uznesenie, ktorým nariadil znalecké dokazovanie vo veci.

- Dňa 27. júla 1990 sťažovateľ doručil okresnému súdu „odvolanie proti chybnému obsahu otázok“ daných znalcovi, ako aj „nesúhlas s určením znalca“.

- Okresný súd listom z 1. augusta 1990 vyzval sťažovateľa, aby konkretizoval dôvody zaujatosti ustanoveného znalca.

- Sťažovateľ podaním doručeným 10. augusta 1990 okresnému súdu vysvetlil, aké dôvody ho viedli k vzneseniu námietok voči ustanovenému súdnemu znalcovi.

- Dňa 13. septembra 1990 vyzval okresný súd ustanoveného znalca, aby vrátil poskytnutý súdny spis bez posudku, „keďže vo veci sa črtá iné riešenie podľa návrhu navrhovateľa“.

- Dňa 20. septembra 1990 žiadal odporca v 1. rade okresný súd, aby „podal správu“ ohľadom znaleckého dokazovania.

- Uznesením zo 7. novembra 1990 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie vo veci (zmena osoby znalca).

- Dňa 20. novembra 1990 znalec vrátil poskytnutý spis okresnému súdu s tým, že vyhotovenie posudku by „prichádzalo do úvahy v II. polroku 1991“.

- Dňa 23. novembra 1990 okresný súd nariadil nové znalecké dokazovanie vo veci (zmena osoby znalca).

- Z relácie poštového doručovateľa vyplynulo, že ustanovený znalec zomrel, zásielka bola okresnému súdu vrátená ako nedoručená.

- Dňa 30. novembra 1990 okresný súd vydal uznesenie, ktorým opätovne nariadil znalecké dokazovanie vo veci (zmena znalca).

- Podaním doručeným okresnému súdu 12. decembra 1990 znalec oznámil okresnému súdu, že zo zdravotných dôvodov nemôže vypracovať znalecký posudok.

- V nadväznosti na uvedené ďalším uznesením z 19. decembra 1990 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie vo veci (zmena znalca).

- Dňa 9. januára 1991 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k osobe ustanoveného znalca, z ktorého vyplýva jeho nesúhlas a výhrady k nemu.

- Na základe výzvy okresného súdu doručil ustanovený znalec 14. januára 1991 stanovisko k výhradám sťažovateľa k jeho osobe, z ktorého vyplynulo, že sa necíti byť vo veci zaujatý. Toho istého dňa vydal okresný súd uznesenie, ktorým rozhodol, že ustanovený znalec nie je vylúčený z nariadeného znaleckého dokazovania.

- Dňa 30. januára 1991 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie „proti určaniu súdneho znalca“.

- Dňa 11. marca 1991 bolo odvolanie so spisom doručené Krajskému súdu v Banskej Bystrici na rozhodnutie.

- Dňa 12. apríla 1991 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 Co 98/91, ktorým označený krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení znaleckého dokazovania.

- Prípisom zo 16. mája 1991 okresný súd zaslal ustanovenému znalcovi súdny spis ako podklad pre vyhotovenie znaleckého posudku, ktorý žiadal predložiť do 18. júna 1991.

- Dňa 18. septembra 1991 znalec predložil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním znaleckej odmeny.

- V dňoch 2. a 3. októbra 1991 okresný súd doručil sťažovateľovi a odporcom v 1. a 2. rade znalecký posudok a uznesenie o priznaní znalečného.

- Dňa 15. októbra 1991 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku s výhradami.

- Dňa 16. októbra 1991 odporca v 1. rade doručil okresnému súdu oznámenie s tým, že k znaleckému posudku zaujme stanovisko až po vyjadrení „Geodézie L. M.“.

- Dňa 19. novembra 1991 sťažovateľ predložil okresnému súdu návrh na doplnenie dokazovania.

- Dňa 24. apríla 1992 sťažovateľ urgoval urýchlenie postupu v konaní (6 mesiacov po podaní námietok voči znaleckému posudku).

- Dňa 6. júla 1992 znalec doručil okresnému súdu svoje vyjadrenie k pripomienkam účastníkov konania.

- Dňa 11. januára 1993 vydal okresný súd uznesenie, ktorým nariadil doplnenie znaleckého dokazovania vo veci.

- Dňa 21. apríla 1993 bol Krajskému súdu v Banskej Bystrici predložený spis na rozhodnutie o odvolaní odporcu v 2. rade voči zloženiu preddavku na trovy dôkazu.

- Dňa 18. mája 1993 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 29. apríla 1993, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu vo veci zloženia preddavku na vykonanie dôkazu.

- V spise sa nachádza aj sudcom daný pokyn kancelárii, aby expedovala účastníkom predvolanie na ohliadku na mieste samom zvolanú na 18. máj 1994. K pokynu sú priložené podpísané doručky sťažovateľa a odporcov v 1. a 2. rade, no zo spisu nie je možné zistiť, či a s akým výsledkom sa ohliadka na mieste samom uskutočnila.

- V spise sa nachádzajú výzvy okresného súdu z 24. júna 1994 na zaslanie požadovaných materiálov a vyjadrenie v termíne do 8. júla 1994. K výzvam sú pripojené aj doručky adresátov Obvodného úradu životného prostredia L. H., Obecného úradu P., Katastrálneho úradu, Správy katastra L. M.

- Dňa 15. júla 1994 Obecný úrad P. doručil okresnému súdu vyjadrenie k spisu sp. zn. 7 C 79/90.

- Dňa 20. júla 1994 Obvodný úrad životného prostredia L. M. doručil okresnému súdu ním požadované spisy.

- Dňa 19. októbra 1994 sa Okresná prokuratúra L. M. obrátila na okresný súd so žiadosťou o poskytnutie zapožičaného spisu od Obvodného úradu životného prostredia L. M.

- Na pojednávaní 3. novembra 1995 okresný súd vyniesol medzitémny rozsudok ohľadom základu nároku navrhovateľa, ktorý bol doručený sťažovateľovi a odporcovi v 1. rade 15. februára 1996.

- Dňa 4. marca 1996 odporca v 2. rade doručil okresnému súdu odvolanie proti medzitémnému rozsudku.

- Dňa 3. apríla 1996 bol predložený spis na rozhodnutie o odvolaní vo veci Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

- Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 8. mája 1996 potvrdil medzitémny rozsudok okresného súdu.

- Uznesením zo 6. júna 1996 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie vo veci vytýčenia bodov hranice pozemkov v súlade s už vypracovaným znaleckým posudkom.

- Uznesením z 21. augusta 1996 okresný súd zmenil predtým vydané uznesenie a ustanovil nového znalca.

- Podaním z 30. septembra 1996 znalec požiadal o poskytnutie preddavku na vykonanie znaleckého posudku.

- Dňa 21. februára 1997 znalec doručil okresnému súdu podanie, ktorým vrátil zapožičaný spis a oznámil, že znalecký posudok je „v štádiu dokončovania“.

- Dňa 17. marca 1997 znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok.

- Dňa 7. apríla 1997 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku.

- Dňa 17. apríla 1997 odporcovia v 1. a 2. rade doručili okresnému súdu stanoviská k znaleckému posudku.

- Na pojednávaní 4. júna 1997 bez prítomnosti odporcov (odporca v 1. rade mal vykázané doručenie, odporca v 2. rade odmietol zásielku prevziať) okresný súd vyniesol vo veci meritórny rozsudok a písomné vyhotovenie účastníkom konania doručil v dňoch 27., 28. a 30. júna 1997.

- Voči rozsudku podali odvolanie odporcovia v 1. a 2. rade, pričom ich odvolania boli okresnému súdu doručené 8. a 17. júla 1997.

- Dňa 1. augusta 1997 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu odporcu v 2. rade a 4. augusta 1997 doručil vyjadrenie k odvolaniu odporcu v 1. rade.

- Okresný súd predložil Krajskému súdu v Žiline spis na rozhodnutie o odvolaniach vo veci 22. augusta 1997.

- Krajský súd v Žiline na pojednávaní 29. októbra 1997 rozsudok okresného súdu uznesením zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

- Dňa 12. augusta 1998 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Žiline.

- Odporcovia v 1. a 2. rade svojimi podaniami doručenými okresnému súdu 4. novembra 1998 žiadali spor ukončiť potvrdením súčasne existujúcej hranice medzi pozemkami.

- Dňa 6. novembra 1998 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k rozhodnutiu Krajského súdu v Žiline.

- Okresný súd odročil pojednávanie z 19. mája 1999 vzhľadom na vyslovenú námietku zo strany odporcov v 1. a 2. rade o možnej predpojatosti jeho sudcov.

- Dňa 30. augusta 1999 bolo okresnému súdu doručené uznesenie Krajského súdu v Žiline, na základe ktorého s výnimkou jedného sudcu neboli ostatní sudcovia okresného súdu vylúčení z rozhodovania vo veci.

- Pojednávanie nariadené na 14. október 1999 bolo odročené na 26. október 1999 z dôvodu neúčasti účastníkov konania.

- Na pojednávaní 26. októbra 1999 bol vyhlásený rozsudok vo veci.

- Písomné vyhotovenie rozsudku okresného súdu bolo účastníkom konania doručené 29. októbra a 2. novembra 1999.

- Dňa 12. novembra 1999 bolo okresnému súdu doručené spoločné odvolanie odporcov v 1. a 2. rade proti rozsudku okresného súdu.
- Dňa 24. novembra 1999 odporcovia v 1. a 2. rade doručili okresnému súdu doplnenia odvolania vo veci.
- Dňa 7. januára 2000 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k odvolaniu odporcov v 1. a 2. rade.
- Dňa 12. januára 2000 okresný súd predložil spis na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Žiline.
- Dňa 24. októbra 2000 Krajský súd v Žiline zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
- Dňa 12. júla 2001 bolo okresnému súdu doručené písomné vyhotovenie rozsudku Krajského súdu v Žiline.
- Úradný záznam spísaný zákonnou sudkyňou 18. februára 2002 obsahuje okrem iného aj údaj o tom, že vec bola pridelená na prerokovanie a rozhodnutie inej sudkyňi.
- Prípisom doručeným 19. marca 2002 Katastrálnemu úradu, Správe katastra L. M. a Okresnému úradu Liptovský Mikuláš, odboru životného prostredia (ďalej len „okresný úrad“), vyžiadal okresný súd stanoviská uvedených orgánov týkajúcich sa predmetu sporu a zároveň požiadal okresný úrad o zapožičanie súvisiaceho vyvlastňovacieho spisu.
- Dňa 2. apríla 2002 a 23. apríla 2002 boli okresnému súdu doručené vyžiadané vyjadrenia od vyššie uvedených subjektov.
- Pojednávanie pred okresným súdom 29. apríla 2002 bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania „v zmysle rozsudku krajského súdu znalcom z odvetvia geodézie – geodetom“.
- Dňa 17. mája 2002 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie, v ktorom formuloval otázky, ktoré by mali byť zodpovedané určeným znalcom.
- Prípismi doručenými 9. decembra 2002 požiadal okresný súd Krajský súd v Košiciach a Krajský súd v Prešove o poskytnutie zoznamu znalcov z odvetvia stavebníctvo, odbor geodézia.
- Dňa 12. decembra 2002 Krajský súd v Košiciach doručil okresnému súdu požadovaný zoznam znalcov.

- Dňa 16. decembra 2002 Krajský súd v Prešove doručil okresnému súdu požadovaný zoznam znalcov.

- V úradnom zázname z 2. októbra 2003 popísala zákonná sudkyňa svoju iniciatívu pri kontaktovaní sa s viacerými znalcami.

- Uznesením zo 16. októbra 2003 ustanovil okresný súd za znalca Ústav súdneho znelectva Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity v B. (uznesenie nie je podpísané ani k nemu nie sú priložené doručky).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza

zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (II. ÚS 114/02, IV. ÚS 10/02, III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 20/02, I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je nárok s'ťažovateľa na určenie hranice pozemku a zdržanie sa zásahov do jeho vlastníckeho práva. Toto konanie nie je možné považovať za právne zložité.

Z právneho hľadiska ide o problematiku, ktorá je upravená príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka, zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností

v znení neskorších predpisov, zákona č. 265/1992 Zb. o zápisoch vlastníckych a iných vecných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov a vyhlášky Slovenského úradu geodézie, kartografie a katastra č. 594/1992 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 265/1992 Zb. o zápisoch vlastníckych a iných vecných práv k nehnuteľnostiam a zákon Slovenskej národnej rady č. 266/1992 Zb. o katastri nehnuteľností v Slovenskej republike [§ 79c zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných opráv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov], ktorých aplikácia je ustálená aj v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Na základe uvedeného nemohol ústavný súd akceptovať tú časť vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, ktorá hovorí, že ide o „právne veľmi náročnú vec“.

Pokiaľ ide o faktickú zložitosť, ústavný súd akceptuje, že rozhodovanie v konkrétnej veci predstavuje pomerne vysoký stupeň zložitosti súvisiaci s dokazovaním – zistením skutkového stavu potrebného na konečné rozhodnutie o merite veci. Vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho doterajšieho priebehu a z dosiahnutých výsledkov však ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali viac než 13-ročné trvanie konania iba jeho skutkovou zložitou.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Správanie účastníka konania môže zbaviť súd zodpovednosti za prietahy v konaní, len ak dôsledkom správania účastníka je spomalenie postupu konania. Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd v preskúmvanej veci síce zistil isté predĺženie konania v dôsledku procesných úkonov sťažovateľa, nezistil však také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali, že by jeho správanie v konaní pred okresným súdom podstatnejším spôsobom ovplyvnilo jeho dĺžku tak, že by mu bolo možné pričítať podiel na stave, v akom sa vec v čase rozhodovania o sťažnosti nachádzala.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 79/90, pričom vzniknuté priet'ahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Ústavný súd poznamenáva, že obdobie od podania žaloby okresnému súdu (21. máj 1990) do nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde (do 15. februára 1993) pre nedostatok svojej právomoci neposudzoval, a to z dôvodu, že zákon o ústavnom súde neobsahuje ustanovenie o spätnej účinnosti. Ústavný súd preto nemá oprávnenie konať o porušení základných práv a slobôd fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred uvedeným dátumom (napr. II. ÚS 55/03). Zároveň však pripomína, že aj keď za dies a qou pre posúdenie dĺžky konania treba považovať 15. február 1993, neznamená to, že pri posudzovaní primeranosti celkovej dĺžky konania nie je potrebné prihliadnuť na stav, v akom sa konanie nachádzalo k uvedenému dátumu.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Okresný súd opierajúc sa o vypracovaný znalecký posudok rozhodol o základe nároku s'ťažovateľa medzitýmnyim rozsudkom z 3. novembra 1995, ktorý po odvolaní odporcu v 2. rade potvrdil Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 8. mája 1996.

Po ďalšom dokazovaní okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom zo 4. júna 1997, ktorý po podaných odvolaniach odporcov v 1. a 2. rade Krajský súd v Žiline uznesením z 29. októbra 1997 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení tohto rozhodnutia Krajský súd v Žiline okrem iného uviedol: „Okresný súd vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie, avšak pri svojom rozhodovaní nepostupoval v zmysle hore citovaných zákonných ustanovení a rozhodol o inom, než čoho sa navrhovateľ v konaní domáhal, pokiaľ určil spornú hranicu medzi označenými nehnuteľnosťami tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti napadnutého rozhodnutia... V ďalšom konaní prvostupňový súd bude zisťovať, či terajšia hranica zodpovedá hranici vyvlastňovacieho konania a doplní

dokazovanie o preukázanie evidentných zásahov do vlastníckeho práva navrhovateľa, čo vlastne bolo predmetom konania.“

Hodnotiac ďalší postup okresného súdu ústavný súd za konanie vykazujúce znaky zbytočných prieskumov považoval skutočnosť, že po doručení uznesenia Krajského súdu v Žiline (12. júla 2001) okresný súd vykonal prvý nasledujúci úkon vo veci až 18. februára 2002, teda po viac ako 7 mesiacoch. Ako zbytočný prieskum v konaní ústavný súd vyhodnotil aj skutočnosť, že po pojednávaní uskutočnenom 29. apríla 2002, odročenom na neurčito „z dôvodu vykonania znaleckého dokazovania v zmysle rozsudku krajského súdu znalcom z odvetvia geodézia – geodetom“ bolo nariadené znalecké dokazovanie až uznesením zo 16. októbra 2003, teda po viac ako 17 mesiacoch.

Keďže aj v uznesení, ktorým Krajský súd v Žiline opätovne zrušil rozsudok okresného súdu, bola okresnému súdu vytknutá nejasnosť problematiky, ktorá je predmetom rozhodovania, ako aj zdôraznená potreba doplňujúceho dokazovania, nemožno akceptovať stanovisko predsedníčky okresného súdu, *„že rozhodovanie je komplikované medzitýmny rozsudkom, keď právny názor sudcov okresného súdu, ktorí vo veci rozhodujú, je iný, ako názor odvolacieho súdu...“*. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 226 OSP, podľa ktorého, *„ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu“*.

Ťažkosti so zabezpečením znaleckého dokazovania v konaní však neboli podľa názoru ústavného súdu vyvolané mimoriadnou zložitou vecou, ale nesprávnou organizáciou práce pri nariaďovaní znaleckého dokazovania v neakceptovateľne dlhom časovom období.

Ústavný súd je toho názoru, že pri náležitom a presnom zadaní úlohy znalca okresným súdom v zmysle usmernenia obsiahnutého v rozhodnutí odvolacieho súdu (či existujúca hranica medzi spornými parcelami je iná ako hranica stanovená vyvlastňovacím konaním) mohol byť priebeh konania podstatne efektívnejší a bez

zbytočných priesťahov. Nevznikla by totiž potreba takého veľkého počtu opakovaných znaleckých dokazovaní, čím by nedošlo ani k ich spochybňovaniu zo strany účastníkov. Doteraz vykonané znalecké dokazovanie je ako celok možné označiť za neefektívne, keď za viac než 13-ročné trvanie konania sa nepodarilo vypracovať znalecký posudok, ktorý by bol podkladom na rozhodnutie vo veci samej. Tieto nedostatky v zisťovaní skutkového stavu hodnotí ústavný súd ako zbytočný priesťah v konaní.

Okrem uvedených postupov okresného súdu, ktoré vykazujú znaky zbytočných priesťahov v konaní, je potrebné konštatovať, že s prihliadnutím na obsah základného práva ustanoveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je možné ani už len so zreteľom na celkovú doterajšiu dĺžku konania v posudzovanej veci považovať postup okresného súdu za konanie bez zbytočných priesťahov. Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby sťažovateľ musel čakať na právoplatné meritórne rozhodnutie vo veci viac ako 13 rokov.

Možno poukázať aj na to, že aj obdobie, v ktorom okresný súd rozhodoval medzitýmym rozsudkom o základe nároku, je v zjavnom nepomere k obdobiu, v ktorom okresný súd rozhoduje (doteraz nie je konanie právoplatne ukončené) o rozsahu nároku (m. m. I. ÚS 149/02).

Vzhľadom na to dospel ústavný súd k záveru, že postup okresného súdu v posudzovanom konaní nesmeroval v jeho doterajšom priebehu dôsledne k zisteniu relevantných skutočností nevyhnutných na rozhodnutie vo veci samej a bol teda s poukazom na už uvedené skutočnosti konaním, ktoré nevykazovalo znaky efektívnosti a sústredenosti. Preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných priesťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 79/90 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadostučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 300 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadostučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02) a je nevyhnutné na dovŕšenie ochrany základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Pri určení výšky primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. V súvislosti s tým treba však zdôrazniť, že nie všetky prietahy v posudzovanom konaní majú charakter zbytočných prietahov, lebo mnohé sú výsledkom procesných úkonov sťažovateľa, ktoré Občiansky súdny poriadok síce dovoľuje, ale pritom majú za následok také predĺženie konania, ktoré v sporovom konaní nemôže ísť na ťarchu okresného súdu.

Najmä vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 7 C 79/90, ale berúc tiež do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 60 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. B., uplatnených v podaní z 29. januára 2003. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 8 796 Sk za 2 úkony po 4 270 Sk a 2 x 128 Sk režijný paušál.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok

V Košiciach 14. novembra 2003